

מאת: שניאור זלמן ברגר

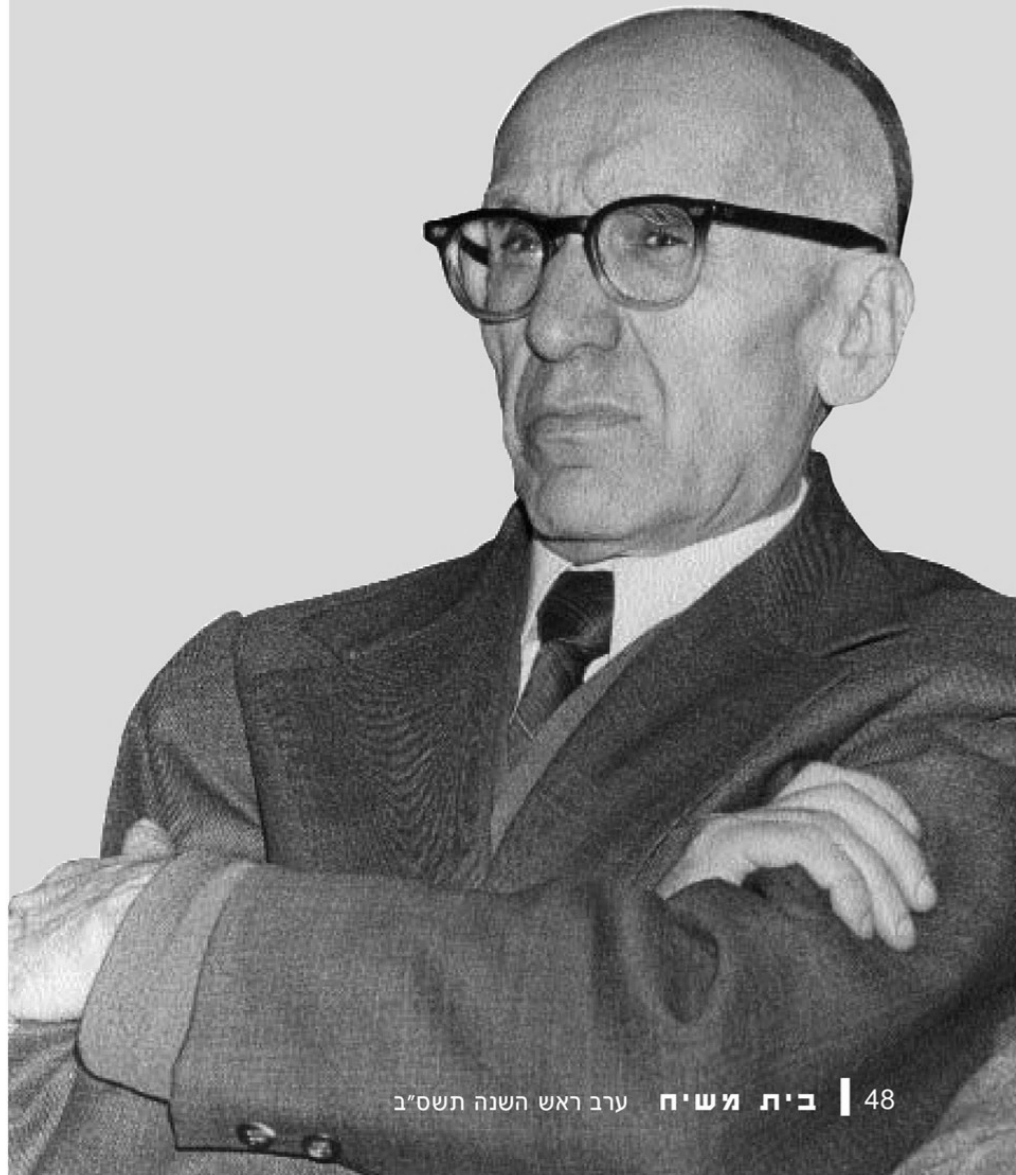
י"ב שלוש שליחויות חב"דיות מיוחדות, זכיתי להיות שותף" – כותב ד"ר הלל זיידמן באחד ממאמריו הרבים שפירסם במשך ימי חייו (אלגעמיינער זשורנאל, י"א ניסן תשמ"ז). מי שהכיר את ד"ר זיידמן יודע כי הוא כתב את הדברים מתוך התרגשות רבה. השליחות הראשונה בה עסק, היתה בשנת תרצ"ז, בימים שלפני מלחמת העולם השנייה. באותה תקופה כבר היה עיתונאי מוכר ושמו התנוסס מעל גבי העיתונים היהודיים "מאָמענט" ו"דאָס אידיש טאָגבלאַט". באותם ימים הוא גם כיהן כמזכיר איחוד הצירים היהודיים בפרלמנט הפולני. "זה קרה ביום ראשון אחד של שנת 1937 בורשא" – כותב ד"ר זיידמן באחד מזכרונותיו – "בא אלי הרב זלמן גוראריה ודרש ממני, שאשיג ויזת כניסה מריגא לפולין

במשך שישים וארבע שנים (תרצ"א-תשנ"ה) עסק ד"ר הלל זיידמן בכתיבה עיתונאית, והיה לאחד מבכירי וותיקי העיתונאים בעתונות היהודית. עשרות שנים הוא עמד בקשר הדוק עם הרבי מלך המשיח. הוא השתתף בהתוועדויות, זכה ל'יחידויות' ואף התכתב עמו במגוון עניינים שעמדו על הפרק באותם ימים • ד"ר זיידמן העריך את הרבי והביא לידי בטוי את דעותיו של הרבי בכל ענייני השעה, ואף הפגיש אישים שונים עם הרבי. הרבי מצידו החזיר לו ביחס מיוחד ובלתי-רגיל לחלוטין • בכתבה הבאה מפרסם "בית משיח" שורה של יחידויות, פגישות, ושיחות של העיתונאי עם הרבי במשך השנים • בלעדי!

הרבי אמר לר' "אל ת

עבור חתנו של הרבי הקודם מליובאוויטש זצ"ל שגר באותה שעה באוטווצק, ליד ורשא. "הרבי הנוכחי, יבלחט"א, היה אז אזרח סובייטי. כבר עברתי ניסיונות לא נעימים בעבר עקב פניה של ה"חפץ חיים" זצ"ל אלי אודות ויזה לאזרח סובייטי וכבר ידעתי כמה קשה הדבר לביצוע (ראה מסגרת). "אני אומר זאת לר' זלמן גור אריה; בנוסף לזאת, הרי יום ראשון היום, ומשרד החוץ סגור. הוא מקשיב לדברי בחוסר סבלנות ואחר הוא אומר: "בואו בואו, אל תרבו במילים!"

"לא היתה לי אז ברירה והלכתי בידיעה

מראש שבין כה וכה לא יתנו לי להכנס. בהגיעי לשערו הנעול של משרד החוץ, נותן אני צלצול קל כדי לצאת ידי חובה בלבד, אבל ר' זלמן לא סומך על צלצולי ונותן צלצול חזק יותר, ומיד אני שומע קולות של קללות מאחורי הדלת, מהפקיד היושב שם ביום ראשון לצרכים של "מקרה דחוף".

"כשהדלת נפתחת אני מתחיל להצדיק את חוצפתי. אמרתי עד כמה דחוף המקרה וכמה גבוהה דרגת הדחיפות וכי מדובר באישיות יוצאת מגדר הרגיל (הרי הייתי צריך להצדיק את מעשי...) ושאתי מדבר בשם הנציגות הפרלמנטרית היהודית של כל פולין, וכן דיבורים מהסוג הזה..."

"בקיצור קיבלנו את הויזה.

"כשיותר מאוחר הזכרתי זאת לפני הרב זלמן שניאורסון זצ"ל בפריז אחרי המלחמה, אמר לי: "הרי עזרת להציל את חתנו של הרבי", ואני הגבתי לעומתו: "לא! הזכות הזאת הצילה אותי, הרי אתה רואה שאני פה..."

כשד"ר".

את הרקע של המאורעות והפעילות באותן שנים, כתב ד"ר זיידמן בגיליון "אלגעמיינער זשורנאל" שיצא לאור בהושענא רבא תשמ"ז, שם פרסם כתבה תחת הכותרת "המהפכה הצרפתית החדשה" – בה העלה זכרונות מהפעילות הראשונית של חב"ד בצרפת.

"ב-1 בספטמבר 1944 [י"ג אלול התש"ד] השתחררתי ממחנה הסגר גרמני עבור אזרחי חוץ (הייתי אזרח פאראגוואי) בדיוק חמש שנים אחר פרוץ המלחמה. משם הגעתי לפאריס ושם עבדתי במשרד של אגודת ישראל. בשל היותי אזרח פארגוואי התייחסו אלי כאל "אמריקאי". יצרתי קשרים עם חוגים ממשלתיים גבוהים ביותר, כמו עם המפקדה הראשית של גנרל אייזנהאואר (המפקד ראשי של צבא ארה"ב באירופה ששימש גם כנציב-מושל אזרחי באזור הכיבוש האמריקאי).

"כך נהייתי כתובת לפליטים מפולין

הוא עצמו שרד את השואה בניסים גדולים, וכפי שהוא עצמו התבטא כי הצלתו היתה בזכות העובדה שהשיג ויזה לרבי מה"מ. בשלהי תש"ד הגיע לפריז, שם עסק בתחומים שונים ומגוונים ואפילו הפכיים: הוא עבד במשרד של אגודת ישראל, סייע בהקמת 'חדרים' וישיבות, היה מעורב בארגון האצ"ל ויחד עם זאת שימש ככתב בעיתון הניו-יורקי "מאָרגען זשורנאַל" ושל העיתון התל אביבי "הבוקר".

תקופה קצרה שהה בארה"ב ומשם נסע ללונדון וחזר לצרפת, שם המשיך לעסוק בפעילות, והיה לעזר רב לצדו של החסיד הרב בן ציון שם-טוב, על פי בקשת אדמו"ר הרי"צ, כפי שסיפור בהמשך.

לאחר תקופה עלה לארץ הקודש, בה כיהן כסמנכ"ל משרד הסעד, ועבד תחת שר הסעד הרב איציה מאיר לויין חבר מפלגת אגודת ישראל. בשנת תש"י בא בא ברית הנישואין עם רעייתו שרה תחי.

גרשון בער ג'ייקובסון:

נשטכח את זיידמן

הונגריה וצ'כיה. קשרי וידיעתי את השפה הצרפתית גרמו לכך שנהייתי פעיל בעזרתי לפליטים. עזרתי לא רק חומרית כי אם גם לחינוך הילדים ולייסוד ישיבות ו"חדרים" בסביבות פאריז.

"קשרי עם יהודים צרפתיים מקומיים, היו רק עם יהודים שומרי מצוות. אודות היכרות עם יהודים צרפתיים שאינם שומרי מצוות – אף אחד לא חשב. אף אחד חוץ מאשר ליובאוויטש".

כאן מתאר ד"ר הלל זיידמן בצבעים מוחשיים את פועלו של ר' בן ציון שם-טוב

כאמור, ד"ר הלל זיידמן עמד בקשר עם חסידי חב"ד בפאריז, והיה נכנס ויוצא בבתיים. לא פלא אפוא שכאשר ביקר בארה"ב בשנת תש"ז, נכנס לייחודותי אצל אדמו"ר הרי"צ, שם קיבל ממנו שליחות נוספת: "הרבי דרש ממני שאחפש בלונדון את הרב בן ציון שם-טוב, ולעזור לו בשליחותו", כותב ד"ר זיידמן באחד מזכרונותיו. "לא יכולתי לעזור לו בעת שהותו בלונדון, אבל יותר מאוחר הוא מצא אותי בפריז ומינה אותי למזכיר-מתורגמן בלשון הצרפתית, כדי להיות לו לעזר בשליחותו

ד"ר הלל זיידמן נולד בפולין בשנת תרס"ו. את פעילותו כעסקן ציבורי החל בורשא בשנת תרצ"א בהיותו בן 25 שנה בלבד. הוא שימש אז כמזכיר איחוד הצירים היהודיים בפרלמנט הפולני. בד בבד כתב מאמרים בשני העיתונים היהודיים שיצאו לאור בפולין באותם ימים.

בשנת תרצ"ט מונה על ידי הנאצים ימ"ש לחבר ביודענראט הוורשאי (מועצה יהודית שהיתה ממונה על חיי הגטו), באותם שנים קשות סייע ותמך ביהודים רבים ואף הציל יהודים רבים ממות בטוח.

"הניכור, הבורות בעניני יהדות, וההתבוללות אשר את סימניהם ראינו מיד אחרי המלחמה – התגברו לצערנו יותר ויותר, ולאחר שעזבתי את צרפת היתה נסיגה גדולה בעניני יהדות עד שבעזרת ליובאוויטש התחילה שוב 'המהפכה הצרפתית השניה'

טבת תרצ"א. נשיאי צעירי אגודת ישראל במזרח גליציה. יושב שני מימין: הלל זיידמן

באותם ימים בקרב יהודי צרפת, למרות שכל ידיעתו בצרפתית הסתכמה במילה אחת בלבד...

באותם ימים הסתובב ר' בן ציון שם-טוב בקרב יהודי צרפת עם קריאה לבבית ומלהיבה להציל את ילדיהם מהתבוללות בכך שיתנו להם חינוך יהודי – אותם ילדים שאך זמן קצר קודם לכן ניצלו מהשוואה האיומה. "הייתי עזרה לשליח" – כותב זיידמן – "היום כבר רואים את השינוי המהפכני לטובה בצרפת, מאפלה לאור גדול. אסור לשכוח את מניח היסודות – הרב בן ציון שם-טוב ז"ל".

באחד הימים פנה אליו ר' בן ציון שם-טוב וביקש ממנו שיתרגם עבורו דף ובו קריאה נרגשת להכניס את הילדים לחינוך על טהרת הקודש: "עשיתי זאת למרות שכלשעצמי הטלתי ספק עד כמה תעזור הפניה. הכרתי את היהודים הצרפתיים ולא האמנתי שמלותיו של ר' בן ציון שם-טוב יעזרו. ידעתי כי בין יהודי צרפת הותיקים יש ניכור גמור ליהדות, וכבר התחילו הסימנים של ההתבוללות. הדבר התבטא גם ביחס הקר והמתנכר של יהודי צרפת הותיקים אל הפליטים שהגיעו עכשיו.

"אמנם שנצא אנחנו ליהודים "מבחוץ" – על זה לא חלם אף אחד. אף אחד מלבד ליובאוויטש. לא פלא אפוא על ההתייחסות הפסימית שלי לר' בן ציון שם טוב ולפועלו. "באחד הימים פגשתי אותו מתהלך ברחובות פאריז, מצלצל בבתים, ושואל את הדיירים "זשואויוז?" (יהודי?) – זאת היתה המילה הצרפתית היחידה שידע!... אם האיש השיב בחיוב, הוא מסר לו את המכתב

מכתב ברכה מה"חפץ חיים"

מכתבו של ה"חפץ חיים" לדר' הלל זיידמן בו הוא מודה לו על שהשיג ויזה למחותנו

בזמן שדי"ר זיידמן נתבקש להשיג ויזה עבור הרבי מה"מ (כפי המסופר בגוף הכתבה) הוא כותב "עברתי כבר ניסיונות לא נעימים בעבר עקב פניה של ה"חפץ חיים" זצ"ל אלי אודות ויזה לאזרח סובייטי וידעתי כמה קשה הדבר לביצוע". והרי פרטי המעשה:

היה זה בשנים שלפני מלחמת העולם השניה. הרב ישראל אריה ספיר זצ"ל שהיה מחותנו של ה"חפץ חיים", היה אזרח סובייטי, ומשום כך ממשלת פולין לא הסכימה להכניסו ללא ויזה.

החפץ חיים שלח שליח מיוחד אל די"ר הלל זיידמן ז"ל שכיחן אז כמזכיר איחוד הנציגים היהודים בפרלמנט הפולני, וזה ביקש מדי"ר זיידמן להשיג ויזה עבור הרב ספיר. הדבר עלה בעמל והשתדלות מרובה, אך לבסוף די"ר זיידמן השיג את הויזה המיוחלת. ה"חפץ חיים" הוקיר לו טובה ושלח לו מכתב ברכה מיוחד בחודש סיון תרצ"ב.

"כבוד הרבני היקר והמצויין איש חי ורב פעלים לתורה ולתעודה ה"ר הלל זיידמן נ"י "הנני להביע ברכת תודה עמוקה למעלת כבודו בעד השתדלותו ועמלו הרב, למען מחותני הרב מפתח תקוה שליט"א. אשר לא חסך מעלת כבודו נפשו מכל עול אצל שר המלוכה שיתנו לו רשות הכניסה למדינתנו. זכרה לו ד' לטובה. וזכות החסד הגדול יעמוד [?] בכל עניניו [?] להגדיל עמוד החסד בעולם ולפעול טוב עם כל אחינו בני ישראל ובפרט עם לומדי תורה.

כמשאלות לבבו הטובה וכנפש המכבדו מוקירו מברכו בכל טוב
ישראל מאיר הכהן

שתרגמתי לצרפתית ורמזו לאיש שיקרא. וכך בעזרת תנועות ידים, חיוכים והתרגשות רבה היה מעודד ומעורר ולבסוף היה מוסר כתובת של חדר או ישיבה. והנה הפלא ופלא! נמצאו יהודים – רובם מבין החדשים ממזרח אירופה אבל גם כמה צרפתים ותיקים – רחוקים ומנוכרים מיהדות, אשר שלחו את הילדים למוסדות 'שלנו'. נכון שמעט מאד ילדים נשלחו ולמשך מעט שעות ביום – אבל יש לזכור שרוב עסקני החינוך של היום בפאריז הם הילדים של אז – רוב הילדים האלה הם היום ליובאביטשערס...

"זו היתה הנחת היסוד. לאחר מכן הגיעו לפאריז שלוחי הרייז' והרבי שליט"א, ובראשם הרב בנימין גורודצקי, אשר עד היום עומד בראש הלשכה של ליובאוויטש בפאריס. "הניכור, הבורות בעיניי יהדות, וההתבוללות אשר את סימניהם ראינו מיד אחרי המלחמה – התגברו לצערנו יותר ויותר, ולאחר שעזבתי את צרפת היתה נסיגה גדולה בעיניי יהדות עד שבעזרת ליובאוויטש התחילה שוב 'המהפכה הצרפתית השנייה'.

"בראש השנה הזה היה חתני הרב מאיר פונד בעל התפילה והוא שר את "האדרת והאמונה" בניגון הימארסיליעז' שהוא המנונה של צרפת מזמן המהפכה. היו כאלה שחייבו, אך אצלי זה עורר זכרונות וסנטימנטים לתקופה בה נזרקתי מוארשא לתחום שלטון גרמניה בצרפת ואחר כך הגעתי

לפאריס. עבורי המרסיליז מסמל את הפריחה הנפלאה של היהדות בצרפת שבוצעה בידי ליובאוויטש!"

בהמשך המאמר מתאר ד"ר זיידמן בפרוטרוט את פעילות חב"ד העניפה המתקיימת בצרפת, ובהמשך הוא ממשיך וכותב על פעילות חב"ד למען יהודי צפון אפריקה:

"יש לציין שאחרי המלחמה נטתה צרפת לוותר על מושבותיה בצפון אפריקה, טוניס, מרוקו ואלג'יריה – אך ליובאוויטש לא ויתרה על המאגר מבחינת יהדות. דווקא לאחר המלחמה התחילה שם הפעילות ולא רק בקזבלנקה ובפאס אלא הם חדרו גם לכל היישובים הנידחים ביותר..."

במשך שישים וארבע שנים (תרצ"א-תשנ"ה) עסק ד"ר זיידמן בכתיבה עיתונאית, והיה לאחד מבכירי וותיקי העיתונאים בעתונות היהודית. הוא כתב במגוון רחב של עיתונים, החל מעיתונים יהודיים בפולין בתקופת טרום מלחמת העולם השנייה ועד לשני מאמריו האחרונים ב"אלגעמיינער זשורנאל" שנמצאו מוכנים לדפוס לאחר פטירתו.

בין העיתונים בהם כתב ד"ר זיידמן בקביעות בפולין שלפני המלחמה: "מאָמענט" ו"דאָס אידיש טאָגבלאַט", וכן בעיתונות

הישראלית: "הבוקר", "המודיע" ו"הצופה". כשהתגורר בניו-יורק כתב גם בעיתונים "טאָג מאָרגן זשורנאל" – עיתון אידישאי יומי – ב"די אידישע היים" וב"אלגעמיינער זשורנאל" שם החל לכתוב על פי הוראתו הישירה של הרבי מה"מ. בעיתון זה כתב שני טורים שבועיים במשך עשרים ושלוש שנים, ובהם הרבה לכתוב על הרבי ולתת פרסום לדבריו ועמדותיו של הרבי בכל הנושאים שעמדו על סדר היום הציבורי. בין לבין שימש גם כפרשן רדיו יחד עם התפקיד הנכבד – נשיא בית-הספר "בית יעקב" בשכונת "איסט-סייד" שבמנהטן.

על התחלת עבודתו ב"אלגעמיינער זשורנאל" מספר ל"בית משיח" ר' גרשון בער גייקובסון: "ד"ר הלל זיידמן היה עיתונאי מצויין. הוא כתב הרבה שנים בעיתון "טאָג מאָרגן זשורנאל" וכשה נסגר הוקם העיתון "אלגעמיינער זשורנאל". באותה תקופה הייתי ביחידות אצל הרבי וכשדובר בנוגע לעיתון החדש הנמצא בשלבי הקמה, אמר לי הרבי "אל תשכח את זיידמן..."

"כמוכן שלאחר מכן ביקשתי ממנו להצטרף לצוות הכותבים בעיתון וכך נהיה שותף לעבודה במשך עשרים ושלוש שנים – מאז שהוקם העיתון ועד ליום פטירתו כשהיה בן שמונים ותשע שנים."

מוסיף אחד מידידיו: "המאמרים של ד"ר זיידמן היו מלאים תוכן יהודי אוטנטי. מחד

"לא אדרוש ממר אשכול שיתקוטט עם וושינגטון בגלל שכונת חב"ד"

יחידות של הלל זיידמן-תחילת כסלו התשכ"ח (פורסם לראשונה ב"חי המלך" גיליון 300)

מר הלל זיידמן: הנשיא שז"ר אמר לי: אני מבין שכולם שואלים מדוע הרבי אינו בא ארצה. אני אינני שואל (אמר שז"ר והוסיף:). אינני משיא עצות לרבי, במיוחד מיום שנכנסתי לשלטון. אבל דבר אחד אני כן מבקש, שהרבי יואיל לצוות על מספר חסידי ונאשי מעשה, שיעלו לירושלים העתיקה על מנת לשקם מחדש את שכונת חב"ד, מיסודו של ה"צמח צדק" ז"ל. מר משה סגל [חסיד חב"ד מהמתיישבים הראשונים בעיר העתיקה] כבר השתקע שם. המרכז מטעם הממשלה לענייני ירושלים העתיקה קיבל הוראות להעניק כל עזרה למטרה זו. יבואו אנשי מסחר, תעשייה ומלאכה, בכדי שהישוב בשכונה יהיה נושא את עצמו. פוסקים שאסור לעזוב את שטחי ארץ ישראל, אבל הם עדיין אינם שלנו – כל זמן שיהודים אינם מיושבים בהם.

הרבי: אנו מוכנים לזה, ואף מונח כסף למטרה זו. גם מקוה אני שימצאו אנשים להגשמתה. אולם, גורלה של ירושלים העתיקה עדיין מונח בספק. מחפשים איזו נוסחה שלפיה הרובע העתיק ישאר ערבי. מובן, שאין בכוחה של שום ממשלה לוותר על ירושלים, כי לא תתקיים במקרה זה אף יום. אבל מחפשים נוסחה שלפיה ירושלים העתיקה תשאר בשלטונה של ישראל "לפנים" [אולי הכונה כלפי חוץ?] בעוד שלמעשה ישאר ה"סטטוס קוו", ולא יהיה מקום לישוב יהודי שם. אם היה לליובאוויטש הרבה כסף היינו מסתכנים, אבל אין לנו, ואיך אפשר להשקיע כספים על ספק?

אשר לבית כנסת חב"ד בעיר העתיקה – עשינו לשיקומו ושיפוצו כדין (כאן סיפר לי הרבי בסיפוק רב אודות ביקורו של שז"ר בבית כנסת זה למחרת יום הולדתו), אבל שכונה שאני.

מר הלל זיידמן: מדוע מחפשים בישראל נוסחה?

הרבי: משום שוושינגטון מפעילה לחץ, וכמובן אי אפשר להתעלם ממנו, והרי לא אדרוש ממר אשכול [ראש הממשלה דאז] שיתקוטט עם וושינגטון בגלל שכונת חב"ד. אף אם היה שואל בעצתי לא הייתי מייעץ לו נוכח התלות באמריקה מבחינה ביטחונית.

אם הממשלה היתה באמת איתנה בהחלטתה לא לזוז – לא היתה וושינגטון מפעילה לחץ, אבל כאשר הגויים מרגישים בחולשה באיזו נקודה, ושאפשר ללחוץ לוחצים...

מר הלל זיידמן: זה חדש לגמרי בשבילי. בהיותי בארץ ישראל שוחחתי עם כמה ראשי מפלגות וכולם היו מאוחדים בדעתם בדבר ירושלים.

הרבי: זה באופן רשמי, אבל למעשה זה לא כך.

מר הלל זיידמן: דיברתי עם מנחם בגין [אז חבר כנסת] בעת שביקר כאן באחרונה, ולא שמעתי ממנו שום דבר על זה.

הרבי: גם הוא אינו די איתן בנידון זה. דיברתי על זה עם איש מן הצמרת בישראל, והוא בהיותו איש ישר אמר לי, שאינו מסכים איתי, ועד שהטיף לי, אם יפול חי"ו חיל אחד, והרי פיקוח נפש דוחה כל התורה כולה וכו'.

מר הלל זיידמן: הרי אפשר לברר את הדבר.

הרבי: מסופקני אם אפשר לברר. אינני מאמין אם לממשלה עצמה ברורה עמדתה בנדון זה, ויתכן שיעבור עוד זמן עד שתוברר.

היה איש של נשמה שלחם ונאבק בעד רעיונות אידאולוגיים שהאמין בהם בכל לבו ונפשו.

אחד מידידיו הטובים, ר' זושא הארצשטארק, הטיב לתאר את אישיותו המיוחדת במאמר שכתב עליו לאחר פטירתו: "הלל זיידמן עדיין נושם את וורשא ונדמה לו שהוא עדיין שוחה בסביבת הגדולים מהדורות הקודמים מכל הסוגים, אשר איתם היו לו קשרי ידידות קרובים; נדמה לו עדיין שאי-שם מהבהב איזה אור קטן".

ד"ר זיידמן גם לא התחשב בטענות בלתי צודקות, קל לראות זאת בבירור במאמריו בעלי המשקל. עמדתו הרצינית והיציבה בדיבורו אודות המנהיגות של העבר שלפני שקיעת החמה של יהדות אירופה יצרה לו כבוד והערכה בולטת בכל מיני חוגים גם רחוקים מהמסורת.

גם כתיבתו היתה עשירה. וכך מוסיף ומעיד עליו ידידו: "דרך כתיבתו – הטקסט, תיאורו והשקפותיו היו תמיד מלאי צבע, עשירים בתוכן ואמיתיות. לפעמים כתיבתו היתה מלאה לגלוג, לפעמים עם חיוך לבבי; אך בדרך כלל ללא כעס וללא חנופה. תמיד ללא קטרוג וללא שנאה, ובענייני הציבור אף פעם לא עירב אינטרסים אישיים שלו – אשר לצערנו זו תופעה נפוצה אצל עסקנים מסוימים... תכונת הביקורת האמיתית בלטה מאוד באישיותו לעתים מאוד קרובות. גדולי ישראל של הדור הקודם היו לו לדוגמא גם בנושא העסקנות. שאיפתו התמידית היתה להנציח את ה"עבר של פעם", כפי שזה היה נראה באמת לאמיתו, ללא תוספות "סגנון-צבע" וללא ביטויים סנסאציוניים כלשהם.

"ד"ר הלל זיידמן עבד ויצר וכתב עבור הציבוריות ללא אינטרסים אישיים. אף פעם לא חיפש אהדה ציבורית אלא תמיד חיפש להביע בכתב ובכוונת אמת את מה שלחץ עליו באותה שעה ולהאיר את התקופות ואת האישים שחשב לנכון. זו היתה גדלותו ולכן זכה באמת לכבוד גדול בכל החוגים.

"מקורות השפעתו היו עמוקים ואינסופיים. השפעתו היתה רבה על חוגים שונים ולא רק ביהדות הדתית והמסורתית, אלא גם על חוגים הרחוקים מהמסורת היהודית כולם כיבדו את רצונו שחי"ו לא תישכח היהדות המקורית".

ד"ר הלל זיידמן היה גם בר אוריין ובעל ידע רחב בכל ענין. עורך ה"אֶלְגֵמֵינֵיעֶר זשורנאל" ר' גרשון בער גייקובסון מציין מקצת שבחיו:

"אנציקלופדיה מהלכת – בכלל ובפרט ביהדות". הוא מוסיף ומספר: לפעמים הוא

השבועי, אלא היה גם פועל מעשית לצורך הגשמת הענין. הוא היה מתקשר לידידים ואוסף כספים עבור הענין או עבור האישיות. לעתים קרובות אף היה מוציא לאור "גילוי דעת" אודות עניינים שונים בחיים הציבוריים היהודיים".

ד"ר הלל זיידמן לא היה עיתונאי גרידא, השורח לטרף של ה"סקופים" והחדשות. הוא

הוא כתב על השואה אותה חווה על בשרו, ועל גדולי ישראל שחיו במזרח אירופה לפני המלחמה; ומאידך, הוא הרבה לכתוב בענייני אקטואליה. הוא לא כתב פוליטיקה גרידא, אלא את אשר כאב בלבו. הוא ביקש לסייע לעניינים יהודיים באמת, לכן כאשר נקט בעמדה מסוימת, תמך ברעיון או באישיות, הוא לא הסתפק בהבעת דעה חיובית בטורו

**מעלעול בחילופי המכתבים
הללו בהם אצ"ג ביקש את
זיידמן למסור לרבי מסרים,
ולאחר מכן הרבי ענה לאצ"ג
דרך זיידמן, נוצר הרושם
כאילו הלל זיידמן היה מעין
מזכיר אישי בקשר היחודי
הזה בין הרבי ומשפחת
גרינברג. מפעם לפעם אף
זיידמן אף היה שולח
לאצ"ג אמרות ששמע מפי
הרבי או כתבות שונות
שהתפרסמו על חב"ד**

יש היום דרישה כזאת בקיבוצים שמאלנים. שמונים מהם ביקשו השנה מהמשרד לענייני דת להקים להם בתי כנסת, וביניהם הקיבוצים השמאלניים ביותר כמו: דגניה ב', כינרת, איילת השחר ועוד.

"הרבנים: אלבו, בולמן, הורוץ וויינברג, הנחשונים – אשר קפצו ראשונים לים אשר היה מלא עם אנטי יהדות – מתפלאים בעצמם "מי ילד לי כל אלה" כאשר הם מסתכלים על ה"בנייד ובנותיך מרחוק יבואו!"

"כל אלה היו אמנם נחשונים אבל מי היה הנחשון הראשון – סולל הדרך ומורה הדרך? ליובאוויטש!"

"ההשוואה ל"נחשון" עולה כעת במחשבותי כמו בת-קול מזה שאמר לי לפני שנים הרבי מליובאוויטש שליט"א. הרבי שאל: כיצד היה מותר לנחשון לקפוץ לים, והרי זאת היא התאבדות? ואיבוד לדעת היה חטא עוד לפני מתן תורה? התמצית של תשובת הרבי: הואיל ונאמר להם "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה", וכולם ידעו שהולכים לקבל את התורה. הואיל וכך חשב נחשון: "מה לי הרים, מה לי ים; מה לי מכשולים וקשיים אחרים? ואז הוא עשה את הקפיצה הגורלית".

"בדיוק כך עשה הרבי עצמו כאשר התחיל ללכת בדרכו לקבלת התורה עבור

התרחקות ממנה ומאוד למרוחק... זאת לא יהדות – כי אם סכנה ליהדות!

הוא והסיף וכתב ממעמקי לבו: "הביטול והיחס הזלזלי אל ה"יהודי הגלותי" מצד ישראלים מסוימים, זאת היא הגלות הגרועה ביותר; כי אצל היהודי הגלותי היה הדגש על "יהודי", מה שאין כן ה"יהודי האנטי-גלותי" מנסה להשתוות "ככל הגויים" ועזיבת היהודי!"

ד"ר זיידמן הרבה להביא את דעותיו של הרבי מה"מ בנושאים ציבוריים שונים שהיו על הפרק. ניכר היה בכתיבתו את התפעלותו הגדולה מדעותיו הנחרצות של הרבי בענייני הזמן והשעה: "ייסודיות ומחושבות היטב לעומק"; "מבוססות על דעת תורה שכלית מקיפה"; "מיוסדות על אינפורמציה אמינה מפורטת ומקפת", ועוד רבות.

ברבות מרשימותיו טרח להדגיש ולהכריז בקול רם כי המהפכה היהודית שנעשתה בשנים האחרונות היא אך ורק בזכות איש אחד – הרבי. וכך הוא כותב באחת מרשימותיו המעניינות:

"יבואו נושיב סופרים כדי להכין תפילין ומזוזות עבור עין חרוד" – כך הכריז רבה של פוניבז' הרב יוסף כהנמן זצ"ל. החזון האמין של פעם נהפך היום למציאות ממשית. אמנם

היה נוקט עמדות עצמאיות שלא על דעת מערכת העיתון, כמו למשל על ההקפדה שלא לתמוך במועמדים פוליטיים כלשהם, אך ד"ר הלל זיידמן בטורים האישיים שלו נקט לפעמים עמדה ברורה לצד מועמד מסוים. אך שלא כמו אצל אחרים – לו הרשיתי... תמיד כתב את דעותיו ללא פחד מ"מה יאמרו".

בכתיבתו לא היסס זיידמן מלפרסם דברי תוכחה בכל ענייני הציבור שנגעו לכלל. כך היה למשל, כאשר אישים מסוימים הביעו את דעתם כי לימוד התנ"ך צריך להיות ללא הפרשנות של חז"ל בתלמוד ובראשונים והאחרונים. בין אותם אישים היה ראש הממשלה דאז ששלל בפומבי לימוד פרשנות שנכתבה במשך השנים בגולה. בעקבות זאת יצא ד"ר זיידמן חוצץ במאמרו שפרסם בידי אידישע היים. מבין השורות אפשר להיווכח בכאבו הגדול:

"הגלות היא המקום בו נוצרו המאורות הגדולים של תורה והיהדות, יצירת התלמוד והאוצרות התלמודיים כמו רש"י ורמב"ם וכן מפרשי האמת האחרים של מאורי היהדות ועד לחסידות. לכן שימת הדגש רק על לימוד התנ"ך – וכפי שמשדלים מנהיגים-מדיחים [באידיש: "פירער פארפירער"] מסוימים ובפרט בארץ ישראל אשר באמת המה עיוורים אודות המאור האמיתי של יהדות. זו אינה חזרה אל היהדות האמיתית כי אם

לכך. הרבי בדעתו הקי היה בעד לקבל את הסיוע. ד"ר הלל זיידמן היה מאלה שנתמנו למאבק הציבורי כדי לקבל את הסיוע, כדעתו הקי של הרבי. ארבע-עשרה שנה חלפו מתחילת המאבק עד שבית המשפט העליון החליט על סיוע גם לבתי ספר הדתיים. את מלחמה זו תיאר ד"ר זיידמן זמן קצר לאחר החלטת בית המשפט, בעיתון "די אידישע היים":

"בתאריך כ"ג סיון תשכ"ח התקבל בבית משפט העליון של ארה"ב פסק דין היסטורי ותוכנו: א. מה שממשלת ארה"ב מחלקת ספרי לימוד כלליים לבתי-ספר דתיים הרי זה תואם את חוקת ארה"ב. ב. מכך נובע אשר כל תמיכה שנותנת ממשלת ארה"ב לבתי ספר דתיים ולישיבות אין זה נגד החוקה!

"יש לזכור ואסור לשכוח, ללא כוונה וכמובן שאסור להשכיח בכוונה, לא רק את עצם פסק הדין ההיסטורי, אלא גם את כל מה שהוביל לכך ומי שהוביל לכך; מי בעצם היה הראשון שנלחם עבור עזרה זו בתמידיות ובעקביות עד היום הזה.

"החוב לזכור הוא לא רק מצד הכרת הטוב או מניעת כפיות טובה חלילה לאדמו"ר מליובאוויטש שליט"א. את כל ימי חייו מקדיש הרבי לענין החינוך וממילא הכרת טוב עבור פרט אחד ועד כמה שזה לא יהיה חשוב – לא כל כך משנה! אולם זיכרון זה נחוץ לנו כי מקפיצת נחשון זאת והשתלשלות העניינים שאחריה מכילים מוסר השכל למעשה אשר צריך ללמד אותנו מסקנות מעשיות בנושאים נוספים!

"בואו נזכר בעובדות: עוד בשנת תשי"ד התחיל הרבי לטפל בענין ובשני כיוונים; ראשית בפגישות עם עסקנים ומחנכים יהודיים, מהם דרש הרבי שליט"א לעשות את כל המאמצים לקבל תמיכה ממשלתית עבור לימודים כלליים בישיבות. שנית, בפגישותיו עם מנהיגי ממשלה ובפרט עם מועמדים שלפני בחירה. בפניהם הביא הרבי את הדרישה הזאת, כמו כן גם בפני עסקנים יהודיים.

"בענין זה היה משום חידוש ואומץ, כי באותו זמן אפילו בין יהודים דתיים שררה דעה מוטעית אשר לא רק שאסור להשתדל לקבל את העזרה הזאת, אלא שאפילו אם הממשלה תציע מעצמה אסור לקחת זאת. סיבות ההתנגדות של עסקנים חרדיים היתה בכך שהם פחדו שהממשלה תתערב גם בלימודי הקדש, אשר כידוע אין להרשות זאת.

"הטענה העיקרית של ההתנגדות היתה, שקבלת העזרה מתנגדת לעיקרון של החוקה האמריקאית – הפרדת הדת מן המדינה.

ד"ר זיידמן כותב על הרבי:

"כל התכונות של מנהיגות עליונה

– הן מנת חלקו של הרבי"

מאמרים רבים כתב ד"ר זיידמן על הרבי, והרי ציטוטים נבחרים ממאמריו שהיו פופולאריים בקרב כל החוגים:

"הרבי מליובאוויטש, הרב מנחם מענדל שניאורסאהן שליט"א, הינו גם מפורסם וגם נסתר, בעת ובעונה אחת.

"כולם יודעים עליו, ורק מעטים מכירים אותו. מה שרואים ממנו ושומעים עליו, אין זה אלא מה שעובר על גדות אישיותו העשירה בפנימיותה.

"גדול כוחו בנגלה ובנסתר – ולא רק בלימודו, אלא גם במהותו העצמית. גדול כוחו בהשפעה, על רחוקים ועל קרובים. אך לא קטנה מזה התרכזותו במובן ההתעמקות הפנימית. הוא שולט בלשון החסידות, הן בסוד ההתפשטות, הן בסוד הצמצום. יש לאסוף כוחות רבים במרכז, כדי שיתפשטו לכל העברים במרחקים רבים. העולם שבע שטחיות ושאבלוניות.

"ה'פופולארי' כלל אינו כל כך פופולארי. ולכן מחפשים תוכן ורעיון. מחפשים בעיקר תוכן ומקום אחיזה. דברים אלו מוצאים אנו אצל הרבי מליובאוויטש. הוא חדר לעמקי התורה והחסידות, ועם זה קרוב לכל, למהותו הפנימית של כל יהודי.

"כאשר שומעים את הרבי מליובאוויטש בשעת "פארברענגען" עם החסידים, את לשונו הצלולה, את צורת ביטוי המרוכזת, את הגדרותיו הקולעות, ללא מלה מיותרת – הכל מדויק ומדוקדק, הרי מתגלה לכם עולם עמוק של מחשבות ורגש, שניהם בהרמוניה מלאה בתוך שיטה של אמונה לוחטת ואיתנה. בהתגלות זו הופך אצלכם הנסתר לנגלה-מבלי לחדול להיות נסתר. כך הם ה'דיבורים' – כך הוא האיש.

במקום אחר הוא מוסיף וכותב:

"כאשר אתה מאזין אליו, הן כשהוא מדבר בפני קהל והן אליך ביחידות, יוצא הכל באופן כה צלול, שגם בנשמתך נעשה צלול יותר. הוא בעל רגש רב, אך תמיד מרסן את הרגש. רק נדירות הוא מגלה את ה"אמוציות", הוא מדבר אל השכל כך שאתה חושב: כלום אפשר לחשוב אחרת? בדבריו טמונים פשטות מונומנטאלית – שכלל אינה פשוטה..."

באחד ממאמריו מתאר ד"ר זיידמן את חוסר הפרשנות של הרבי ולשם כך מביא הוא דברים שאמר לו הרבי ביחידות:

"כאשר לא מביאים לצעיר אמריקאי שברים ורסיסים של תורה ומצוות – אומר לי הרבי – אלא יהדות ללא מיקוח, יהדות בשלמותה – כי אז יקל לדבר אליו מאשר אם "תוריד" שלושים או ארבעים אחוז מן התורה. כי אם מגישים לו חלק בלבד הרי הוא יאמר אפשר לעמוד על המיקוח..."

והוא מסיים: "כל התכונות של מנהיגות עליונה הן מנת חלקו של הרבי – אצילות, עדינות, כושר ארגון, כולל את הכושר לארגן את עצמו. משמעת חמורה שוררת בקרב חסידי חב"ד, אך ה"מושמע" ביותר בפנימיותו, הוא הרבי עצמו..."

מה"מ.

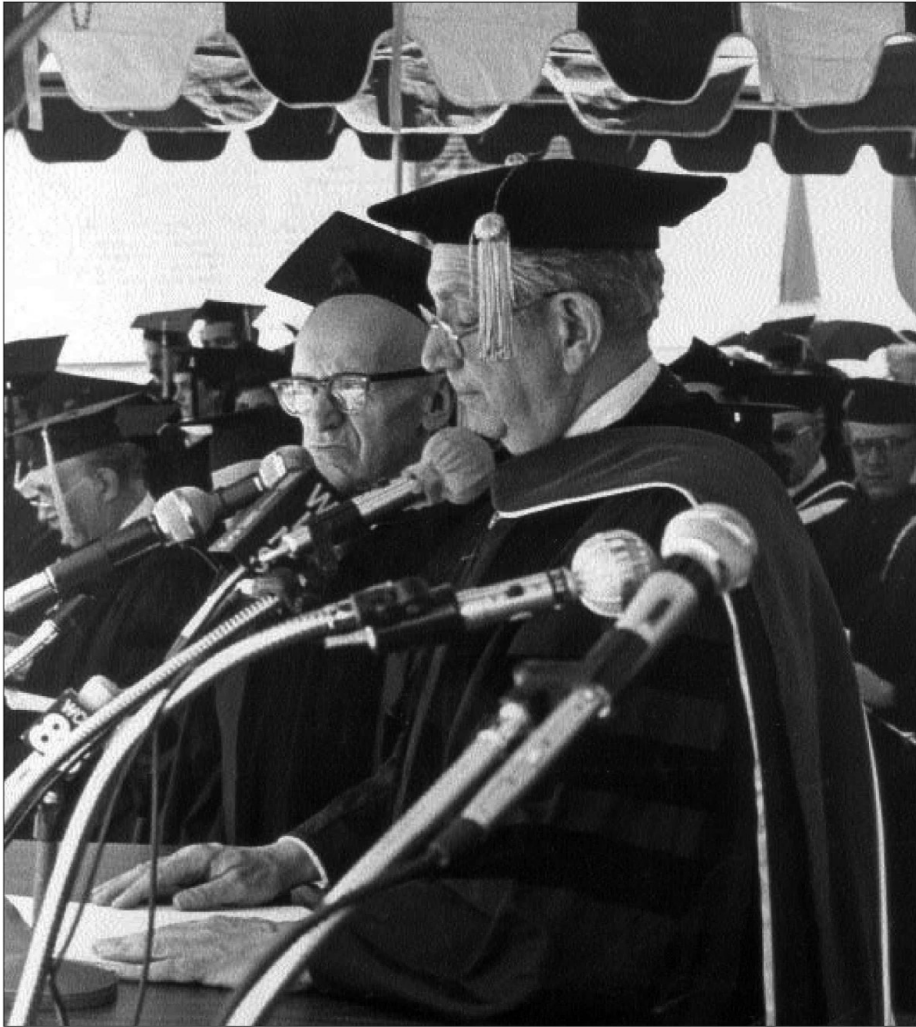
להלן שני מאמרים שלו בהם הוא מתאר את מנהיגותו של הרבי בנושאים שעל סדר היום הציבורי. במאמר הראשון הוא מדבר על המאבק לקבלת סיוע ממשלתי למוסדות חינוך דתיים.

הרקע לאותו ארוע היה הבעת רצון מצד ממשלת ארצות-הברית שהחליטה לסייע לבתי ספר היהודים דתיים. היו ששמחו לקבל את העזרה ומנגד היו שהביעו התנגדות עזה

אלה שאמנם רגליהם עמדו על הר-סיני אבל היו צריכים מישהו אשר יחזיר אותם לסיני בבחינת "קיימו מה שקיבלו כבר!"

"אסור ליהודי להתיאש ואסור להתיאש מאף יהודי! – כך סובר הרבי מליובאוויטש!"

ד"ר זיידמן גם הרבה לספר במאמריו על התוועדות שהשתתף בהם ועל יחידות ושליחויות שהיו לו מהרבי

ד"ר הלל זיידמן (משמאל)

שום רמז לצרות או ל"שיתוף רשויות" כלשהו. הרבי הוסיף והדגיש כי תקנה זו חשובה מאד בהסבירו שמאות אלפי ילדים יהודים הגדלים ללא "שמע ישראל", יכולה התפילה הזאת להוות עבורם הזדמנות לעורר את הניצוץ היהודי שמאחר יותר יהפך ללהבה...

לאור דברי הרבי כותב ד"ר הלל זיידמן: "אני מוכרח להודות אשר למרות שהדיון בנוסח התפילה נמצא על סדר היום הציבורי, הרי היתה זו הפעם הראשונה אשר שמעתי את הנוסח **המזויק** של התפילה! אני אדם שבטבעי אוהב לקרוא ואני מכיר את רוב אלו המתנגדים לתפילה שהינם "בלתי קוראים מקצועיים". למדתי קל וחומר והסקתי שרוב המוחים נגד התפילה בוודאי לא טרחו לקרוא את נושא ההתנגדות שלהם... ואמנם בשיחותי עם כמה מהמתנגדים בדקתי ולא טעיתי; הם כלל לא טרחו להיודע אודות נוסח התפילה!"...

אף אחד לא חושב עליהם, "אך אי אפשר לומר אשר אף אחד לא חושב כאשר בלויבאוויטש כן חושבים!"...

הנושא בו נפתח המאמר הוא הדיון בסנט בנוגע לתקנה שתחייב את תלמידי בתי הספר הציבוריים להתפלל בכל יום תפילה בנוסח אחד. ד"ר זיידמן כותב שמתנגדי התקנה הזו הם "וועלטליכע אידען" (יעמד') הדואגים לחוקת ארה"ב, וגם מארגונים רבנים חרדים ואפילו מאגודת הרבנים של אגודת ישראל, שדאגו שמא בנוסח תפילה זו יוכנסו תכנים נוצריים או שיתוף רשויות.

על כך זכה לשמוע דעת קודשו של הרבי מה"מ באחת מהיחידויות להן זכה: "בתחילה הרבי הזכיר שעל-פי שולחן ערוך ישנן בתפילה שלושה יסודות: הודאה לה', בקשת צרכיו וקבלת עול מלכות שמיים.

בהמשך היחידות – הרבי ציטט בפניו בעל פה מלה במלה את נוסח התפילה שהוצע לסנט, והוסיף כי בנוסח זה יש את שלושת היסודות הנ"ל, ומאידך – אין בנוסח זה ח"ו

טענה זו באה משני כיוונים, מאלה ששנאו ישיבות מאז ומתמיד ועכשיו יצאו למלחמת הגנה לשמור על החוקה האמריקאית. וכן מעסקנים וארגונים חרדיים אשר עקרונית היו בעד ישיבות אבל הם שחו עם הזרם כדי להראות שאנחנו "אמריקאיים מקוריים" בניגוד ל"מהגרים החדשים".

"כדי להיזו הצידה בלבולים וטענות מזויפות, יצא הרבי עם בירור עצמאי שהכניס סדר ובהירות בענין ובעזרת הגיון ברזל של דעת תורה ניתץ את כל הטענות. בהתוועדות שבת פרשת שלח תשכ"א [השיחה מודפסת בלקוטי-שיחות חלק ח' בהוספות לפרשת שלח וביגדיל תורה סימן קס"ט] הרבי דיבר מאוד בחריפות וקרא את המתנגדים לענין בשם "מהרסים ומחריבים" אשר "מבטלים תלמוד תורה של תשב"ר ח"ו".

"אומרים שתמיכה כזו היא נגד החוקה, וזה מוזר מאוד, כי אפילו אלה שאומרים אשר החוקה דוחה תלמוד תורה של תשב"ר ואין להשתדל שיעשו תיקון בזה – בטח יודו שאם הממשלה מסכימה לתמוך – הרי היא יודעת את החוקה וודאי שאין שתירה בזה והאמנם עליהם ללמד את בית-המשפט העליון של ארה"ב את החוקה של ארה"ב?" "אישית חזרתי את מלותיו של הרבי בפני שר הבריאות החינוך והסעד, ותשובתו היתה: "מספר עורכי הדין שאיתם התייעצה הממשלה בהכנת הנושא היה לא פחות ממספר המחנכים איתם התייעצנו!"

"המשך דברי הרבי: לילדים לא חשוב אם ההרס וההתנגדות הם בכוונה או בלי כוונה. תפקיד קדוש לעשות את מלוא ההשתדלות למען הרבות את התמיכה בישיבות".

ד"ר זיידמן מסיק במאמרו שמכיון שהיום כל העסקנים הדתיים מסכימים לדעת הרבי, לכן על העסקנים תמיד לשמוע בקול הרבי, גם אם ישנם כאלה שאינם מבינים מיד למה הרבי סובר כך...

המאמר השני שפירסם בטורו השבועי שב"אגליימינער זשורנאל" בכ"ג ניסן תשל"ט

תחת הכותרת "בחזית היהודית-אמריקאית הפנימית", כותב ד"ר זיידמן על נושאים הקשורים בעניני יהדות ארה"ב באותה תקופה, ואחד מהם – תפלה בבתי הספר הציבוריים.

ד"ר הלל זיידמן פותח את מאמרו בהסבר התנצלותי כי בעוד עיני כולם נשואות לישראל ועוסקים בעתידה (המאמר נכתב בתקופה שבין שני ביקוריו של נשיא מצרים סאדאת באה"ק – לפני הסכם קעמפ דייויד) פתאום הוא עוסק בעניינים פנימיים אשר, לכאורה,

ספריו של ד"ר זיידמן

במשך ימי חייו כתב ד"ר זיידמן כמה ספרים:

יומן גטו ורשא – בו תיאר את המראות הנוראים שחוו בגיטו ורשא למען יידעו הדורות הבאים.

ד"ר זיידמן ומנחם בגין. שנים של ידידות

מנחם בגין – חייו ומורשתו של ראש הממשלה לשעבר מנחם בגין שעמד בקשרי ידידות עם ד"ר זיידמן. אלפי מסמכים הקשורים בבגין היו ברשותו של זיידמן ובמשך שנתיים עמל על עריכת הספר שיצא לאור בסיוע ה'בונדסי' ומשפחת לאודר.

אישים שהכרתי – דמויות מהעבר הקרוב במזרח אירופה, ובו תיאורים מעניינים וקווים ביוגרפיים אודות גדולי ישראל מהדור הקודם.

בהקדמה לספרו הוא מספר על הסיבות שהביאו אותו לתאר את גדולי הדור שרובם נספו על ידי הנאצים בשואה האיומה:

"..אלה אשר ראו פעם את האור של יהדות מזרח אירופה לפני שכבה, נושאים איתם חוב קדוש להדליק מחדש את הניצוצות האלה בכדי שאלה אשר לא היתה להם הזכות ליהנות מאור זה יבינו זאת טוב יותר.

"אחד מהאופנים המעשיים כיצד לממש ולהגשים את האחריות המלאה לחוב זה צריך להיות התיאור אישיות אמיתי של גדולי ומאורי האומה מתקופות שונות מהשנים הקודמות. "הם האנשים הגדולים מהתקופות האלה היו תמיד חדורים עם חן יהודי וגאווה יהודית הנקראת 'כבוד עצמי'. הם מאורי האומה היו בעלי אישיות מיוחדת כל אחד לפי התפיסה שלו היו ביניהם בעלי אישיות שונה מזו לזו.

"היו מגדולי ישראל שהשפיעו ע"י דיבורם – מילה שלהם היתה בעלת משקל והתקבלה על-ידי כולם כהוראה והיו גדולי ישראל אשר מראם האצילי ודיבורם המאוד זהיר השפיע והיו כאלה אשר ספריהם ועבודותיהם הכתובות נשארו כמורי דרך עבור כולם".

בגין, אורי צבי גרינברג, גאולה כהן, ד"ר יוסף קלרמן אריאל שרון – לחב"ד.

בספר "משבחי רבי" (עמוד 127) מובאת אגרתו של הלל זיידמן מיום ב' ניסן תשל"א על ביקורו שלו עם ראש הממשלה מר מנחם בגין אצל הרבי מלך המשיח:

"...השבוע הייתי עם מר מנחם בגין אצל האדמו"ר מלובאביץ'. הוא אמר למר בגין כיון שעסקני המפלגות הדתיות אין לסמוך עליהם, מוטל עליו החוב לעמוד בראש המאבק בנידון גיור, מיהו יהודי וכדומה"...

גם הגב' גאולה כהן חברת כנסת, זכתה לקשר עם הרבי באמצעות ד"ר זיידמן. בראיון ל"בית משיח" היא מעלה זיכרונות מהביקור הראשון שלה בארצות הברית בו ביקרה לראשונה אצל הרבי מלך המשיח:

"עבדתי כעיתונאית בעיתון 'מעריב', ובמסגרת העבודה היה לי קשר עם ד"ר הלל זיידמן. היה זה לאחר מלחמת ששת הימים כשנשלחתי על ידי העיתון לארצות הברית כדי לערוך ראיונות עם אישים יהודיים שונים. משום מה עלה בדעתי שזיידמן, כאישיות ציבורית חשובה, יכול להיות לי לעזר רב, כמו לקבל את פני בארץ שכה זרה לי, שכן לי היתה זו הפעם הראשונה בה דרכו רגלי על אדמת ארצות הברית, ולאחר מכן אף להיות לי לעזר בסידור פגישות עם אישים יהודיים. כשפגיתי אליו נענה בצורה נלהבת.

"ירדתי מהמטוס בשדה התעופה 'קנדי בלב מלא חששות, כיון שלא הכרתי את זיידמן. חיפשתי עד שראיתי יהודי צנום קטן עומד בצד, נושא שלט גאולה כהן. לא אשכח לעולם איך שהוא קיבל אותי מבלי שהכרנו. המכנה המשותף היחיד שהיה בינינו הוא הדאגה העמוקה לעם ישראל וארץ ישראל. והעיקר, הוא סידר לי ובמהירות פגישה עם הרבי מליובאוויטש, ועל כן אני חייבת לו את תודתי".

פרשה מיוחדת היא הקשר שיצר עם המשורר הדגול אורי צבי גרינברג, המכונה אצ"ג. הוא האיש שהביא את אצ"ג ליחידות ומאז הלה זכה להכנס ליחידויות נוספות וכן להתוועדויות חסידיות, בדרך כלל היה יחד עם ד"ר זיידמן. ד"ר זיידמן היווה למעשה איש הקשר בין הרבי לאצ"ג וכך רוב המכתבים שכתב אצ"ג לרבי והמענות קודש של הרבי, עברו דרך ד"ר זיידמן.

בספר "משבחי רבי" מובא מיומנו של המזכיר הרב גרונר בנוגע לקשר הזה: "הריל"ג שחקר את יחידות אצ"ג בשיחה טלפונית שקיים יום אחר הביקור [של אצ"ג אצל הרבי], כתב: עש"ק י"א תמוז, בשעה 5 טלפנתי להלל זיידמן ובעת הדיבור הגביה

ממאמרו הוא מספר בפרוטרוט על משימה זו:

"שליחות מסוג אחר לגמרי לקחתי על עצמי מרצוני שלי. בגלל סיבות מסוימות היו מנהיגי ישראל בשלטון, שהיו במגע עם הרבי שליט"א, ממחנה השמאל. הדבר נבע מתוך המשפחות שלהם שהיו מחסידי ליובאוויטש ברוסיה. כמו זלמן שזר, דוד רמז, בן ציון דינור (דינאבורג) ואחרים. אולם למשפחה המתבוללת של זיבוטינסקי לא היה לה שום שייכות עם חב"ד כמו עם היהדות בכלל. אצל הריבזיוניסטים, אנשי חירות ואצ"ל, היה חסר החוט המקשר ל-770.

"נפלה בחלקי הזדמנות והזכות להתקין את הקשר המחבר הזה. מילוי משימה זו הוקלה עלי בהרבה בגלל הקירבה הרוחנית והנפשית מצד מנהיגים מישראל – מנחם

י"ב שלוש שליחויות חב"דיות מיוחדות, זכיתי להיות שותף" – ציטטנו את דברי ד"ר זיידמן בתחילת הכתבה. על שתיים מהם סיפרנו לעיל, ועל השלישית יסופר כעת.

ד"ר זיידמן היה יהודי שאהבת ארץ ישראל בערה בלבו. לא פלא אפוא שבמשך השנים רקם קשרי ידידות אמיצים עם אנשי רוח ואישים פוליטיים שונים בארץ ישראל, שלחמו למענה של ארץ הקודש במאבקים השונים, בין אם היה זה חבר הכנסת מנחם בגין, או המשורר אורי צבי גרינברג, או גב' גאולה כהן, וכן ד"ר יוסף קלרמן ואפילו אריאל שרון ועוד רבים וטובים.

ד"ר זיידמן לקח על עצמו כמשימה חשובה לקשר את האישים הללו עם הרבי. הוא ראה זאת כשליחות לכל דבר. באחד

**היום ביקשתי את כתובתו,
שמסרתיה לו כמובן. והוסיף
שהזכיר אותו ואת בתו
בתפילותיו ועל ציון חותנו
בער"ח אלול, "וכאשר ירשה לו
הזמן יכתוב אל כב' במישרין"**

כ"ק אדמו"ר שליט"א הטלפון בחדרו והקשיב לשיחה".

על קשר יחודי זה אפשר ללמוד גם מהמכתב הבא:

בי"ה. ה' שופטים, תשל"ד 74.22.8
לכבוד ר' אצ"ג הנערץ שליט"א

האדמו"ר שליט"א מליובאוויטש קרא בעיון רב את מכתבו. היום ביקשתי את כתובתו, שמסרתיה לו כמובן. והוסיף שהזכיר אותו ואת בתו בתפילותיו ועל ציון חותנו בער"ח אלול, "וכאשר ירשה לו הזמן יכתוב אל כב' במישרין", כדבריו [...]

בברכות לבביות מבית לבית
ובהערצה עמוקה וכנה

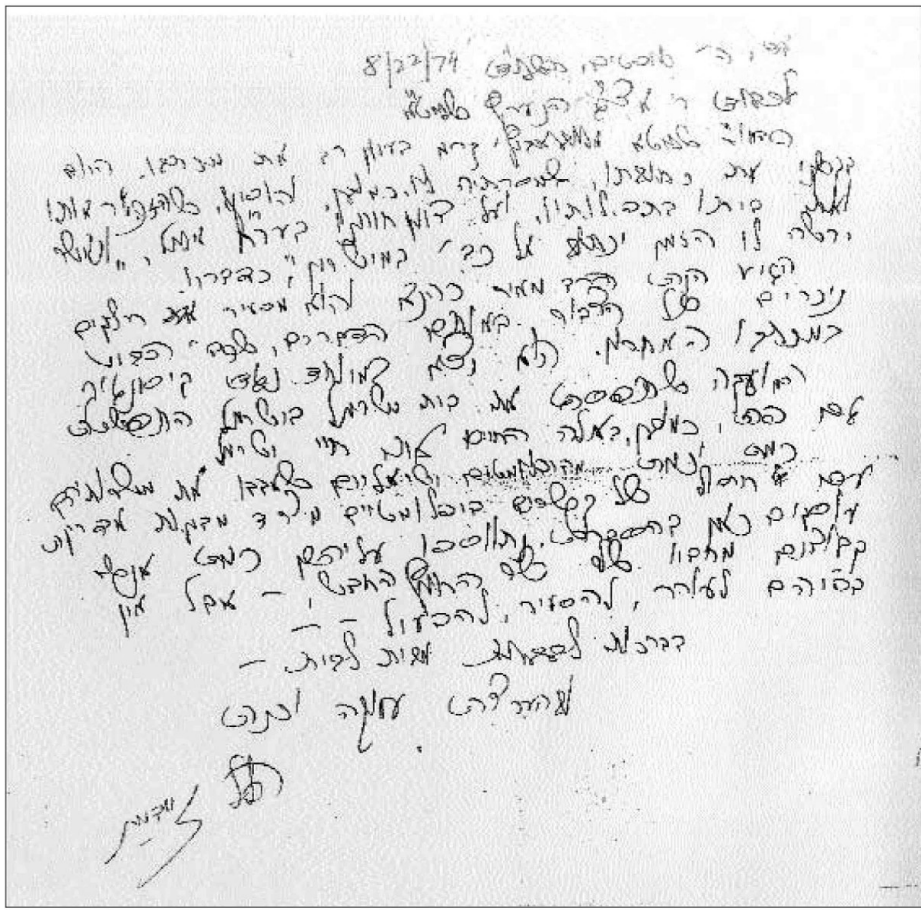
הלל זיידמן

ד"ר זיידמן גם העביר בקביעות את מכתביו של אצ"ג אל הרבי, ועל כך כותב הרבי לאצ"ג: "בנועם קיבלתי הפ"ש ממנו על ידי ידידנו ד"ר הלל זיידמן – שבודאי מסר גם הפ"ש ממני..."

מעלעול בחילופי המכתבים הללו בהם אצ"ג ביקש את זיידמן למסור לרבי מסרים, ולאחר מכן הרבי ענה לאצ"ג דרך זיידמן, נוצר הרושם כאילו הלל זיידמן היה מעין מזכיר אישי בקשר היחודי הזה בין הרבי ומשפחת גרינברג. מפעם לפעם אף זיידמן אף היה שולח לאצ"ג אמרות ששמע מפי הרבי או כתבות שונות שהתפרסמו על חב"ד.

(כתבות נרחבות אודות קשרי הרבי, זיידמן ואצ"ג, פורסמו בהרחבה בגליונות "בית משיח" 274 ו-275).

ביום ראשון ב' אלול תשנ"ה, יצא ד"ר הלל זיידמן מביתו לסעודת בר המצווה של נכדו – בנו של בנו היחיד אברהם משה. בצאתו מדירתו נפל מהמדרגות, ונחבל באופן קשה. הוא אושפז בית הרפואה "קינגס קאונטי" בברוקלין שם התגלו סיבוכים ובעיות נוספות. למחרת, ביום שני ג' באלול, נפטר והוא

אחד ממכתביו של ד"ר הלל זיידמן למשורר אורי צבי גרינברג

להזכיר ליהודים אודות השליחות שלהם לעוררם להוציא אותה לפועל.

"בנוסף למחנה הגדול והחשוב של שלוחי חב"ד נמצאים גם יהודים אחרים שסיטואציות ונסיבות מסוימות נותנים להם הזדמנות, יותר נכון זכות, למלאות את השליחות. אם הם נאחזים ברגע כזה ומוציאים לפועל את מה שהוא נותן להם. יכולה זו להיות "שעתם היפה ביותר". זו יכולה להיות ההתגשמות של המימרא "אין לך אדם שאין לו שעה".

"ההשגחה העשירה אותי במצבים, שבהם הפכתי לשליח כזה לשעה" – – –

תודת הכותב נתונה לכל אלה שסייעו להכנת הכתבה: ר' גרשון גייקובסון עורך "אלגעמיינער זשורנאל", ר' אברהם רייניץ, ר' שמעון וייצהנדלר, ר' מנחם מענדל בליניצקי.

צילום מכתבו של ד"ר זיידמן לאצ"ג מתפרסם באדיבות ארכיון אצ"ג, מחלקת כתיב יד וארכיונים, 355104, בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי י"ס. המאמרים מהעיתונים "אלגעמיינער זשורנאל" ו"די אידישע היים" הובאו כאן בתירגום חופשי מאידיש.

בשיבה טובה, בן שמונים ותשע שנים. הותרו אחריו בן ושלוש בנות, ועשרים ושניים נכדים. השאיר אחריו כמה מאמרים שכתב ואף הכין למסור לעיתון, וכן דברי הכנה לקראת הרצאה שעמד לשאת בערב מיוחד שנערך עבור ארגון היבונדס. הלוותיו התקימה ביום שלישי ד' אלול, בהשתתפות קהל רב ממכיריו ומוקיריו, ובהם גלריה נכבדה של רבנים חשובים ואישי ציבור מכל שכבות הציבור.

פתחנו בשלוש שליחויות חב"דיות אותן זכה ד"ר הלל זיידמן לעשות עבור הרבי, ואף נסיים את הכתבה אודותיו ברשימה נפלאה שכתב על משמעות הביטוי "שליחות" בליובאוויטש:

"אחד העמודים הראשיים של המחשבות, הדאגות והפעולות החובקות ורועות עולם של הרבי מליובאוויטש, היא השליחות. הביטוי שליחות מקיף הרבה יותר מאשר שלוחי חב"ד בלבד. מכיון שהרבי בדעה שיהודים ויהדות הם בתוך שליחות של ההשגחה העליונה. מכאן המסקנה: כלל ישראל הם שלוחים. התפקיד, אפוא של שלוחי חב"ד הוא רק